

מדינת ישראל, משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת מדעי החברה

י"ד תמוז, תשע"ט
26 יוני, 2019

לכבוד : מנהלי בתי הספר
מרכזי מקצוע מדעי החברה בבתי"ס
מורים למדעי החברה

שלום רב,

הנידון: חוזר מדעי החברה - תש"פ-1

אנו מתכבדים בזאת לפרט מידע נהלים והנחיות במקצועות מדעי החברה עם פתיחת שנה"ל תש"פ.

דבר המפמ"ר	עמוד 2
1. זקוק על הדגשים של משרד החינוך ושל המזכירות הפדגוגית	עמוד 3
2. חידושים במדעי החברה, יוזמות חדשות ושיתופי פעולה	עמוד 5
3. הוראה למידה ומידע על בחינות הבגרות במדעי החברה	עמוד 7
4. פיתוח מקצועי למורי מדעי החברה בשנת הלימודים תשע"ט	עמוד 14
5. אתר המפמ"ר	עמוד 14
6. בדיקת בחינות בגרות	עמוד 16
רשימת מדריכים במדעי החברה	עמוד 18
נספח מספר 1: התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקות למידה	עמוד 20

בברכת שנה טובה,

דנה פרידמן

מפמ"ר מדעי החברה ומנהלת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

העתק:

ד"ר מירי שליסל- יו"ר המזכירות הפדגוגית
גב' דליה פניג- מנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי וסגנית יו"ר המזכירות הפדגוגית
גב' אלירז קראוס- ראש אשכול חברה ורוח, המזכירות הפדגוגית
גב' דסי בארי, מנהלת האגף לחינוך על יסודי
מר דוד גל- מנהל אגף הבחינות
מר עבדאללה חטיב- מנהל אגף א' לחינוך במגזר הערבי
גב' איה חיראדין- ממונה על החינוך הדרוזי
מר מוחמד אלהיב – ממונה על החינוך הבדואי
מנהלי המחוזות

המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, בנין לב-רם, רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911,
טל': 02-5603533, פקס: 02-5603580 כתובת דואר אלקטרוני: danielaf@education.gov.il

דבר המפמ"ר

"כשאתה משנה את הדרך בה אתה מסתכל על הדברים, הדברים שאתה מסתכל עליהם משתנים" (וויין דייר)

מורים יקרים,

שנת הלימודים תש"פ תמשיך בסימן התחדשות במקצועות מדעי החברה:

תכנית הלימודים החדשה בפסיכולוגיה תיכנס להוראה החל משנת הלימודים תש"פ לתלמידי מגמת מדעי החברה הלומדים בכיתה י'.

בד בבד אנו שוקדים על סיום הכנתה של **תכנית לימודים חדשה בסוציולוגיה** המתוכננת להיכנס להוראה סדירה החל משנת הלימודים תשפ"ב.

ספר הלימוד לתכנית החדשה במדע המדינה מגיע בימים אלו לסיומו ואנו מקווים שגם תכנית לימודים זו תשתלב ותיכנס להוראה בשנה"ל תשפ"א.

במקביל לאישור התכניות וסיום כתיבתו של ספר הלימוד במדע המדינה נמשיך את תהליכי הפיתוח המקצועי תוך התמקדות בנושאים החדשים ששולבו בתכניות אלו.

בקיץ תשע"ט אף עדכנו את חוברת החלופות בהערכה שנכתבה עם תחילת רפורמת הלמידה המשמעותית. בין היתר שילבנו בה דגם מחייב להגשת מטלות הערכה חלופית לאישור המדריך המחוזי ומחווה להערכת רפלקציה התלמידים במטלות השונות. כמו כן בוצעו עדכונים בחלופות השונות. החוברת המעודכנת תועלה בתחילת אוגוסט 2019 לאתר המפמ"ר.

מקצועות מדעי החברה עברו בשנים האחרונות שינויים משמעותיים לאור רפורמת הלמידה המשמעותית. בשנת הלימודים תש"פ נעמיק את התהליכים שהתחלנו בהם: שילוב שאלות העמ"ר בבחינות הבגרות במדעי החברה, שילוב חלופות בהוראה-למידה-והערכה ושילוב כתיבת מטלת הביצוע במסגרת ההעמקה והרחבה בתחומי הדעת של מקצועותינו. עוד בחוזר זה על שילוב המעורבות החברתית במקצועות מדעי החברה, התאמות לתלמידים לקויי למידה במקצועות מדעי החברה, שילוב מוקים בהוראת מדעי החברה, [תיק תוכניות לימודים](#), שיתופי פעולה עם האגודה הסוציולוגית, שילוב סביבות למידה מתוקשבות למטלות הביצוע ועבודות החקר והנחיות כלליות.

לסיום, אאחל לכולנו שתהא שנת הלימודים תש"פ שנת שלום, שלוה ופעילות עניפה.

1. זרקור על הדגשי משרד החינוך והמזכירות הפדגוגית

1.1 למידה משמעותית ויישומה במקצועות מדעי החברה

עקרונות ותפיסת הלמידה המשמעותית הולכים ותופסים מקום מרכזי בתהליכי ההוראה-למידה-הערכה במערכת החינוך. במסגרת הלמידה המשמעותית, המזכירות הפדגוגית צעדה צעד נוסף בקידום הנושא ופיתחה את ה"חממה פדגוגית", המהווה מרחב לפיתוח רעיונות ויוזמות לגיוון ההערכה בבחינות הבגרות. במסגרת ה"חממה הפדגוגית" שולבו, בין היתר, שאלות חשיבה ושאלות עמר (ערכים, מעורבות, ורלוונטיות) בבחינות הבגרות.

במסגרת מקצועות מדעי החברה, נשאף השנה לייצב, לשמר ולהעמיק את הקיים. בשל כך (והן בשל שילובן הקרוב של תכניות לימודים חדשות בפסיכולוגיה וסוציולוגיה), **מדעי החברה ישתלבו בשנה"ל תש"פ בחממה הפדגוגית בנושאים הבאים:**

הטמעת פריטי בחינות מקדמי חשיבה (כבעבר) ושאלות עמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות) - מהלך זה אשר החל בשנה"ל תשע"ז וקיבל ביטוי בפיתוח המקצועי, בשיח בכיתה ובשילוב שאלה בבחינת הבגרות (במשקל של 5-10 נקודות). שאלות העמ"ר בבחינות הבגרות תכלולנה סעיפי ידע וערכים. במקביל לתהליכי ההערכה, חשוב לחזק מהלך זה גם בתהליך ההוראה והלמידה. אנו מזכירים שעיקר מטרתנו הוא הלמידה בכיתה ותשובה נכונה תהא רק תשובה המבוססת על ידע תחום הדעת. **דגמים לשאלות עמ"ר כולל שאלות מבחינות הבגרות תשע"ט ניתן למצוא באתר הפיקוח על הוראת מדעי**

החברה (תחת הודעות ויוזמות) למאמרים בנושא שאלות העמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי הדעת ראו **כאן**

תהליכים אלו מתכתבים עם תהליכים אותם התחלנו להוביל בשנים קודמות ובהם נמשיך להתמקד גם בשנה"ל הקרובה :

1.2 שילוב ערכים (ועמ"ר) במקצועות מדעי החברה

תחומי העיסוק של מדעי החברה מזמנים באופן טבעי עיסוק בסוגיית הערכים. למורה למדעי החברה תפקיד חשוב בחשיפת התלמיד לערכים המועלים תוך העיסוק בדילמות השונות ובמתן הזדמנויות לבחינתן של עמדות ערכיות שונות ודיון בהן במטרה לאפשר לתלמיד לרכוש כלים לשיקול דעת ערכי.

נושא הערכים מקבל ביטוי גם במסגרת ההערכה: במסגרת חוברת החלופות להוראה-למידה-הערכה שולבו במחווניס המוצעים בחוברת המלצות להערכת ההיבט הערכי. **החל משנה"ל תשע"ו ואילך יש לשלב הערכה בהיבט הערכי בלפחות פעילות אחת.**

בנוסף, **כפי שנכתב בסעיף 1.1, החל משנה"ל תשע"ז שולבו שאלות בנושא ערכים (שאלות עמ"ר)¹ שפירושם ע- רכים מ- עורבות ו-ר- לונטיות) בכלל בחינת הבגרות כולל בחינות הבגרות במדעי החברה.**

1.3 שילוב המעורבות החברתית בהערכה החלופית בתחומי הדעת

השילוב בין החלופות בהערכה בתחום הדעת למעורבות החברתית יכול להעמיק את הלמידה. לשילוב בין החלופות בהערכה למעורבות החברתית יש ערך חינוכי רב ביצירת מוטיבציה למעורבות אזרחית וחברתית כתוצאה מלמידה המחברת בין עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. בדרך זו נסייע לתלמידים בהתפתחותם האישית ובבניית זהותם ונחזק בהם את תחושת ערך העצמי, השייכות והמחויבות לקהילה, לחברה ולמדינה.

¹ להלן קישור למסמך שפרסמה המזכירות הפדגוגית בנושא שאלות העמר

בשנת הלימודים תש"פ אנו ממליצים למורים למדעי החברה ליישם בבית ספרם את המהלך על בסיס העקרונות שבמסמך

המצורף קישור למסמך

במקצועות מדעי החברה ניתן לשלב תהליך זה כחלק מתהליכי ההשכלה הכללית (המלצות ניתן למצוא ביחידות ההשכלה

הכללית באתר המפמ"ר

כמו כן ניתן לשלב את הנושא במסגרת עבודת החקר במדעי החברה (היחידה החמישית) פרקי הבחירה וההעמקה ובפרט במטלות הביצוע (נושאי ה- 30% במקצוע ההבחנות הפנימי או החיצוני). אין לנו ספק כי שילוב זה יעשיר את תהליכי ההוראה והלמידה, יצור רצף רלוונטי בין נושאי הלימוד לחוויות התלמיד ויחזק את המשמעות הערכית של הלמידה. עם שילובן של תכניות הלימודים החדשות במדעי החברה (בפסיכולוגיה וסוציולוגיה) נציע המלצות נוספות הן בחוזר והן במהלך הפיתוח המקצועי בנושאים אלו.

1.4 תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תוכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תוכניות לימודים כולל את:

1. הידע הנדרש על פי תוכנית הלימודים.

2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).

3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית.

התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21. קישור

לתיק תוכניות לימודים (יש להכנס לחטיבה העליונה, למקצועות הבחירה)

2. חידושים במקצוע יוזמות חדשות ושיתופי פעולה

2.1 שילוב mooc במסגרת הוראת מדעי החברה

במסגרת היערכותנו לשנה"ל תש"פ אנו מבקשים להעשיר את תהליכי ההוראה-למידה-הערכה במדעי החברה בין היתר באמצעות שילוב מוקים בתהליכי ההוראה. ישנן אפשרויות שונות לגיוון והעשרת ההוראה באמצעות המוקים:

א. השתלבות בהוראה במסגרת התיכון האקדמי המקוון - באוניברסיטת תל אביב- מהלך שהחל בשנה"ל תשע"ט במקצוע הכלכלה עם הקורס "צמיחה כלכלית וצדק חלוקתי" בו השתלבו תלמידי כלכלה מ-10 ביה"ס ברחבי הארץ ומוריהם. הלימודים נערכו במודל הפדגוגי של "כיתה הפוכה" ושולבו במסגרת מקצוע הכלכלה בבתי ספר שבהם כלכלה הינו מקצוע המוערך בהערכה פנימית.

תכנית זו מהווה חלק מחזון משרד החינוך להנגשת האוניברסיטאות לכלל התלמידים. מהלך זה הינו יוזמה של אגף אי לפיתוח פדגוגי, במזכירות הפדגוגית, במספר תחומי דעת וביניהם תחומי הדעת שלנו. בשנה"ל תשע"ט נהנו בתי הספר שהצטרפו ללמידה במסגרת זו משעה שבועית נוספת. בתי ספר המעוניינים להשתלב במהלך זה יידרשו: ללימוד הקורס

והשתתפות המורה בקורס ייעודי שיפותח לנושא. בתי ספר שיהיו מעוניינים בכך יגישו את מועמדותם בקול הקורא שיפורסם על ידי המשרד. בתי ספר אלו ילמדו את הקורס המלא כחלק מתוך מקצוע ההבחנות הפנימי (50% ממקצוע ההבחנות הפנימי). בתי ספר שמועמדותם לא תאושר יוכלו ללמד קורס זה (בחלקו או באופן מלא) בתיאום עם המדריך המחוזי והארצי. התכנית מתאימה בעיקר לתלמידים בעלי יכולות לימודיות טובות ואוטודידקטיות הלומדים בכיתות י"א וי"ב פסיכולוגיה.

לקראת שנה"ל תש"פ אנו מוסיפים אפשרות למידה נוספת, במסגרת התיכון האקדמי המקוון, גם במקצוע הפסיכולוגיה בו יילמד הקורס "מבוא למדעי הפסיכולוגיה".

ב. שילוב מוקים בהוראת פרקי התכנית השונים לדוגמא: מוק בנושא האישיות. הכוונה היא לשילוב קורס באופן חלקי בלבד בהיקפים משתנים המותאמים לרמת הכיתה ואופיה.

מומלץ כי מורים המעוניינים לשלב בהוראתם מוקים ישתתפו בקורס how2mooc אשר פותח על ידי מינהל מדע וטכנולוגיה.

מורים אשר ישלבו מוקים בהוראת התחום נדרשים לקבל את אישור המדריך המחוזי והארצי.

2.2 סביבת למידה/מרחבי למידה דיגיטליים מלווי מקצוע

לקראת שנה"ל תשע"ט נבנו שתי סביבות דיגיטליות לשימוש מורי מדעי החברה, הסביבות נבנו בשיתוף עם אגף התקשוב במשרד החינוך והשימוש בהן הוא חופשי.

1. **סביבת יחידת חקר**, המכילה בתוכה את כל התכנים מתוך חוברת ההנחיות למורה ולתלמידו מחולקת לפי שלבי העבודה.

2. **סביבת מטלת ביצוע**, במאפשרת לתלמידים לעבוד באופן אישי וקבוצתי לפי ההנחיות המדויקות שבסביבת הלימוד.

הסביבות הדיגיטליות עשירות במדיה, אינטראקטיביות וגמישות. הן מאפשרות למורה אוטונומיה והתאמה לצורכי תלמידיו. הן מאפשרות תקשורת בין מורים ותלמידים ובין התלמידים לבין עצמם, ומפשטות תהליכי למידה שיתופיים. הסביבות נתונות בתוך מערכת לניהול למידה (LMS) המאפשרת: משוב, תמיכה, הנחיה ומעקב אחר תהליכי למידה. ניתן לראות את [הסביבות בקישור זה](#), ואפילו להתנסות בהן.

להזמנת הסביבה ושיכפול לכל תלמידי המגמה יש להיכנס [להזמין מטופס זה](#).

לקראת שנה"ל תש"פ מצטרפים כ- 100 בתי ספר המלמדים מדעי החברה בסביבה הדיגיטלית של יחידת החקר. מורים/בתי ספר נוספים המעוניינים להשתלב יפנו למדריך המחוזי.

2.3 שיתוף פעולה עם האגודה הסוציולוגית

קהילת הסוציולוגים מורכבת ברובה המכריע מנשות ואנשי אקדמיה ויישום במחקר ובייעוץ. בהמשך למפגש שקיימנו בימי העיון של מדעי החברה ביוני 2018 עם פרופ' גילי דרורי, נשיאת האגודה הסוציולוגית הישראלית ופרופ' יגיל לוי, סגן נשיאת האגודה אנו מזמינים אתכם לקחת חלק בפעילויות האגודה הסוציולוגית הישראלית ולהסתמך על חברי וחברות האגודה לתמיכה בהוראת הסוציולוגיה בכיתותיכם.
להלן הסיכומים וערוצי שיתוף הפעולה שגובשו:

- ✓ חברות באגודה הסוציולוגית הישראלית בעלות של 5 ש"ח לשנה. (דמי החברות כוללים גם שותפות בכל אחת מ-18 קהילות העניין של האגודה, שנושאי התמקדותן רבים ומגוונים ומנוי לכתב העת "סוציולוגיה ישראלית").
- ✓ דמי השתתפות בכנס השנתי של האגודה: מורה: 65 ש"ח. תלמידים: חינם. תאריך הכנס יפורסם במהלך שנה"ל תש"ף.
- ✓ מנוי לכתב העת "סוציולוגיה ישראלית".
- ✓ סיוע בקידום, בהמלצה למנחים ומנחות, ספרות מחקרית עדכנית ובהנחית עבודות גמר במדעי החברה

לתקשורת ומידע:

אתר האגודה: <http://www.israel-sociology.org.il/>

פייסבוק האגודה: <https://www.facebook.com/IsraelSociology/>

2.4 מידעון מדעי החברה

החל משנה"ל תשע"ט התחלנו לפרסם מידעון אחת לחודש ובו מידע על חידושים בתחום הדעת והצעות לפעילויות שונות בהוראת מדעי החברה. גם בשנה"ל תש"פ אנו מתכננים להמשיך במסורת זו. מורים המעוניינים לפרסם את הצעותיהם במידעון מוזמנים ליצור קשר עם המדריך המחוזי.

3. הוראה למידה ומידע על בחינות הבגרות במדעי החברה בשנת הלימודים תש"פ:

3.1 השכלה כללית

סמל השכלה כללית ברוח וחברה הוא 084-083 או 084-073. מומלץ לשלב מעורבות חברתית במסגרת יחידת השכלה הכללית כמפורט בתכניות הלימודים שפותחו.

תכניות השכלה כללית במדעי החברה- במסגרת ההערכות ללמידה משמעותית וחובת לימוד יחידות השכלה כללית בכיתות י' גובשו לפני כשנה יחידות השכלה הכללית הבאות:

פסיכולוגיה- מתפיסה עצמית, מסוגלות וערך עצמי לתפיסת הפרט

סוציולוגיה- בנושא טקסים

כלכלה – מבוא לכלכלה: תקציב, ביקוש והיצע, ומותגים

מגדר- יחידה בינתחומית

גיל ההתבגרות- יחידה בינתחומית

פירוט תכנים לכל אחת מיחידות הלימוד להשכלה כללית ניתן למצוא [באתר הפיקוח על הוראת מדעי החברה](#) בנוסף, הוכנה סביבה מסודרת אליה הועלו דוגמאות למערכי שיעור ופעילויות.

מצ"ב קישור לסביבה: <http://efratmima.wix.com/haskalaklali>

3.2 תוכניות הלימודים בתחומי הדעת

לאור רפורמת הלמידה המשמעותית פורסמו מסמכי התאמה/הלימה לתוכניות הלימודים במקצועות השונים ובהם פירוט הנושאים עליהם ייבחנו התלמידים בבחינות הבגרות. פרטים [באתר המפמ"ר](#).
לא יפורסם מיקוד נוסף לחומרי הלימוד מעבר למסמכים אלו !

3.2.1 כלכלה- החל משנת הלימודים התשע"ג נלמדת בחטיבה העליונה תכנית הלימודים החדשה [בכלכלה](#) (תשס"ו-2006). מטרת התכנית הינה להרחיב את אופקיהם של התלמידים בנושאים כלכליים וחברתיים, לצייד אותם בכלים להבנה וניתוח של המדיניות הכלכלית לשם גיבוש עמדה אישית מושכלת. בתכנית החדשה כלולים נושאים חדשים כמו גלובליזציה, כשלי שוק, אבטלה ותעסוקה ועוד, וכן נוספו בה דרכי הוראה-למידה והערכה. קישור לתוכניות הלימודים [באתר המפמ"ר](#).
היחידה השלישית בכלכלה - יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.2.2 פסיכולוגיה- בשנה"ל החולפת אושרה תכנית לימודים חדשה בפסיכולוגיה .
משמעות הדבר היא שבשנה"ל תש"פ ותשפ"א תילמדנה במקביל שתי תוכניות לימודים בפסיכולוגיה:
החל משנה"ל תש"ף תלמידי י' הלומדים במגמת מדעי החברה יחלו ללמוד את תכנית הלימודים החדשה בפסיכולוגיה.
קישור לתוכניות הלימודים [באתר המפמ"ר](#).
תלמידים אשר בשנה"ל תשע"ט היו בכיתה י' או בכיתה י"א ימשיכו ללמוד את תכנית הלימודים הישנה וייבחנו בבחינת בגרות על פי תכנית לימודים זו. קישור לתוכניות הלימודים המפורטות מופיע [באתר המפמ"ר](#).

בחינת בגרות על פי התכנית החדשה תהיה אך ורק לתלמידים אשר יחלו בשנה"ל תש"פ את כיתה י'. תלמידים אלו ייבחנו לראשונה בשנה"ל תשפ"א.

נזכיר כי תהליך ההכרות והטמעת תכנית הלימודים החדשה התחיל בפיתוח מקצועי כבר בקיץ תשע"ו ונמשך עד עצם היום הזה. במהלך הפיתוח המקצועי נכתבו על ידי המורים דגמי הוראה, הוכנו מצגות וסיכומים של פרקי הלימוד בתכנית החדשה.

כל תוצרי השתלמויות הפיתוח המקצועי בתכנית החדשה בפסיכולוגיה בשנים תשע"ו-תשע"ט יועלו לסביבת למידה **google classroom** כבר בחופשת הקיץ. סביבה זו כוללת למעשה מאגר שיתופי לרשות מורי הפסיכולוגיה שיאפשר שיתוף פעולה והוראה יעילה של התכנית החדשה. הכניסה לסביבה תתאפשר למורים באמצעות חשבון ג'ימיל (gmail) אישי או מוסדי באישור המדריכה הארצית לפסיכולוגיה, [אתי נוי שמעוני](#).

היחידה השלישית בפסיכולוגיה - יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.2.3 סוציולוגיה- אנו חוזרים ומזכירים כי החל משנה"ל תש"ע נדרשים כל המורים ללמוד מתוך סדרת הספרים "במעגלי חברה" מאת ניסן נווה, אורית רן ורונית אלעד בהוצאת "רכס". לאור הנחיות משרד החינוך על צמצום החומר לבגרות נבנה מסמך התאמה המפרט את כל הנושאים שיכללו בבחינת הבגרות. קישור לתכניות הלימודים מופיע [באתר המפמ"ר](#). לקראת כניסתה של תכנית הלימודים החדשה בסוציולוגיה התחלנו במהלך הכשרה למורים. פרטים נוספים על השתלמויות בתחום הסוציולוגיה ראו בסעיף 4 בהמשך חוזר זה.

היחידה השלישית בסוציולוגיה- יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.2.4 מדע המדינה- גם במדע המדינה נבנה מסמך התאמה המפרט את כל הנושאים שנכללים בבגרות במדע המדינה. קישור לתכניות הלימודים מופיע [באתר המפמ"ר](#).

היחידה השלישית במדעי המדינה- יחידה זו בוטלה על פי תוכנית הרפורמה.

3.3 בחינת הבגרות במדעי החברה לתלמידי כיתות י"א וי"ב אינטרניים:

3.3.1 דרכי היבחנות:

כפי שפורסם בחוזר מפמ"ר מדעי החברה תשע"ה/1 הוחלט, במסגרת הרפורמה ללמידה משמעותית, כי במדעי החברה יתקיים אירוע היבחנות חיצוני אחד. אירוע ההיבחנות יכול להיות באחד מתחומי הדעת הנלמדים במסגרת מקצועות מדעי החברה (פסיכולוגיה, סוציולוגיה, כלכלה או מדע המדינה). לאור האמור לעיל, תלמידי י"א או י"ב ייבחנו בבחינה חיצונית אחת בלבד. תחום הדעת השני ועבודת החקר יוערכו בהערכה פנימית, בית ספרית.

3.3.2 הנחיות בנושא מספר מטלות הערכה חלופית ואופן הדיווח במסגרת ה-30% במקצוע בו מתקיים אירוע ההבחנות חיצוני

- **במקצוע המוביל (בגרות חיצונית)** – התלמיד יידרש להגיש מטלה אחת בלבד של הערכה חלופית. **הציון ידווח במנבסנט/משוב.** המורה נדרש לתעד את ציוני התלמידים על פי מחוון ההערכה בחלופה בה בחר.
- ציון זה נלווה לציון הבחינה החיצונית שמשקלה 70%.

3.3.3 הנחיות בנוגע למקצוע המוערך במסגרת הערכה פנימית בית ספרית- הישגי התלמידים בתחום דעת זה יוערכו בהערכה בית ספרית ותינתן אוטונומיה למורי בית הספר להחליט על אופן ההערכה של מקצוע זה **בתיאום עם המדריך המחוזי**. מומלץ לשמור גם במקצוע זה על החלוקה של תחום הדעת הנלמד במסגרת ההערכה הפנימית ל- 70% ו- 30% כדי לאפשר גמישות בהבחנות התלמידים. התכנים הנלמדים במסגרת ה-30% יוערכו באחת משתי האפשרויות הבאות: הערכה באמצעות מטלת ביצוע או באמצעות שילוב חלופות בהערכה. יצוין כי מטלת הביצוע הינה רחבה יותר בהיקפה, דרישותיה ומידת ההעמקה הנדרשת במטלה בהשוואה למטלות ההערכה חלופית האחרות/הנוספות. על כן מטלת הביצוע תדווח על גבי טופס 9588 ואילו יתר החלופות (2 לכל היותר) תדווחנה במנב"סנט. תשלום על בדיקת מטלת הביצוע יתאפשר אך ורק למורים הרשומים במאגר הבודקים במרב"ד.

3.3.3.1 הערכה באמצעות מטלת ביצוע - כפי שנכתב בתחילת חוזר זה, בוצעה התאמה של מטלות הביצוע מבחינת דרישות ומחווין לדרישות **כפי שפורסמו על ידי המזכירות הפדגוגית**. במסגרת ההתאמה הוחלט להפחית את דרישות מטלות הביצוע ולהעמידן על **מטלת ביצוע אחת בלבד** (ולא 2 כבעבר). שאר הנושאים שיילמדו במסגרת ה-30% יוערכו בהתאם לבחירתו של המורה ועל פי שיקול דעתו המקצועית **בתיאום עם מדריך הלמידה המשמעותית** הבית ספרי. יחד עם זאת אנו מבקשים להבהיר כי:

- א. על בית הספר ללמד את כל נושאי ה-30% ומתוכם לבחור נושא למטלת הביצוע
- ב. לא ניתן לבחור באותו הנושא גם למטלת הביצוע וגם כנושא לעבודת החקר ביחידה החמישית.

את מסמך ההנחיות למטלת הביצוע – נייר עמדה והמחווין ניתן למצוא באתר המפמ"ר

בית ספר הבחור באפשרות של מטלת ביצוע במקצוע בהערכה פנימית (סמלי שאלון: 063273,066273,069273,065273) ידווח את הציון למקצוע הפנימי על גבי טופס 9588 (המידע נמצא תחת הודעות ויוזמות באתר) חישוב הציון ייעשה עלפי הפירוט להלן:

קריטריון ראשון	קריטריון שני	ציון שנתי
מטלת ביצוע	פריטי הערכה שאינה מטלת ביצוע כגון: עבודות מבדקים, מבחנים, תרגילים	
30%	70%	

בטופס 9588 ייכתב רק הציון הסופי, המהווה חישוב הרכיבים הנ"ל.

הציון הסופי ייכתב פעמיים, כציון בחינה וציון שנתי.

3.3.3.2 הערכה באמצעות מטלות הערכה חלופית - בית ספר אשר יבחר באפשרות זו יוכל לבחור בשתי חלופות המותאמות לתלמידיו מתוך מגוון החלופות שהועלו לאתר המפמ"ר. להלן **קישור למסמך חלופות בהוראה והערכה במדעי החברה ובתיאום עם מדריך הלמידה המשמעותית**

הציון הסופי למקצוע בהערכה פנימית (סמלי שאלון: 063273,066273,069273,065273) יוזן במנבסנט/במשוב וייחושב על פי הרכיבים להלן. יובהר כי בחירה באפשרות זו אינה מאפשרת תגמול המורה.

קריטריון ראשון	קריטריון שני	קריטריון שלישי	ציון שנתי
חלופת הערכה 1-15%		פריטי הערכה שאינה מטלת ביצוע כגון: עבודות מבדקים, מבחנים,	

	תרגילים	חלופת הערכה 2	
	70%	15%	

לתשומת ליבכם! מאחר וקיימת שונות בין והפריטים השונים שנבחרו לכתיבת מטלות הביצוע בבתי הספר השונים, על בית הספר/המורה להכין במקביל להזנת הציון טבלה/טופס אקסל שבו יפורטו ציוני התלמידים לכל אחד מהקריטריונים הנ"ל (לדוגמא: בית ספר שבחר בסרט ומשחק לימודי כחלופות יכין טבלה עם הקריטריונים להערכה של כל אחת ממטלות הללו וכן פירוט הציונים בקריטריון השלישי. יש לשמור דוגמת מטלות, מבחנים, עבודות ותרגילים שנבחרו לקריטריון השלישי).

3.3.3.3 הנחיות בנושא טפסי הדיווח ליחידה החמישית²:

עבודת החקר (היחידה החמישית) תיבדק ע"י המורה המנחה בלבד. הציון הוא ציון פנימי.

על פי הנחיות אגף הבחינות, הציון לעבודת החקר במדעי החברה במסגרת היחידה החמישית יוזן בטופס 9588. הציון השנתי יוזן במשוב/מנבסנ"ט.

להלן אופן חישוב הציון:

קריטריון שלישי	קריטריון שני	קריטריון ראשון	ציון שנתי
(דיון ומסקנות ורפלקציה- תהליך)	(חלק מחקרי - תוצר)	(חלק תאורטי-ידע)	
28/28	44/44	28/28	

בטופס 9588 ייכתב רק הציון הסופי, המהווה חישוב הרכיבים הנ"ל.

הציון הסופי ייכתב פעמיים, כציון בחינה וציון שנתי. יש לשמור טופס אקסל ובו פירוט ציוני התלמידים.

3.4 עבודות חקר / למידת חקר –

עבודת החקר במדעי החברה הינה יחידת חובה במסגרת לימודי תחום מדעי החברה. בתהליך כתיבתה של עבודת החקר נפגשים התלמידים עם עולם המחקר תוך תכנון וביצוע של חקר אמפירי. על התלמידים לבטא את ידיעותיהם והבנתם בנושאים שלמדו במסגרת לימודי מדעי החברה ולהעמיק ולחקור בנושאים מחיי היום יום המעוררים בהם סקרנות תוך שימוש במושגים ותיאוריות מתחום מדעי החברה.

שינויים בנושא עבודת החקר בעקבות תוכנית הרפורמה:

כפי שנכתב בסעיף 3.3.3.3. לעיל, החל משנת הלימודים תשע"ז מוערכת עבודת החקר במסגרת הערכה פנימית. נוהל שליחת הצעות מחקר למדריך המחוזי יישאר כבעבר והוא מפורט בסעיף 3.4.1.

² היחידה החמישית רלוונטית לתלמידים אינטרניים בלבד. תלמידים אקסטרניים ונבחני משנה ייבחנו בשאלון שיטות מחקר לפי הפירוט בהמשך

כידוע, תלמידינו משקיעים זמן רב בכתיבת עבודת החקר. על כן, אנו ממליצים לתת בולטות לתהליך זה באמצעות קיום ערב הצגת עבודות עם הורים או הצגת העבודות לתלמידי שכבת י"א ו/או הכנת חוברת דיגיטלית עם תקצירי עבודות החקר של התלמידים שתועלה לאתר ביה"ס. מורים המעוניינים בכך יכולים לתאם עם מורה עמית שיחה (אפשר באמצעות הסקייפ) של כ- 5 דקות על עבודת החקר.

אנו מזכירים כי חוברת הנחיות לכתובת עבודת חקר ומסמך דידקטי להוראת היחידה ניתן למצוא באתר המפמ"ר. במסגרת הנחיות מסמך זה שולבה כתיבת רפלקציה כחלק ממרכיבי עבודת החקר. להנחיות לגבי אופן הזנת הציון אנא ראו בסעיף 3.3.3.3 לעיל. כמו כן אנו מזכירים כי ניתן לשלב את תלמידיכם בסביבת הלמידה הדיגיטלית כפי שפורט בסעיף 2.2 בחוזר זה.

3.4.1 אישור עבודות חקר- עבודת היחידה החמישית במדעי החברה:

הצעות ליחידת הלימוד החמישית במדעי החברה יש לשלוח בדואר אלקטרוני, עד לתאריך, 16/11/2018 על פי הפירוט הבא:

בסוציולוגיה ובפסיכולוגיה- למדריכים המחזיים
במדע המדינה- לסמר אמארה, מדריכה ארצית למדע המדינה
בכלכלה ובפנ"מ- ללימור שיאון, המדריכה הארצית לכלכלה
בשנה"ל תש"ף תישלחנה ההצעות על פי הפירוט הבא:
מורים חדשים (עד 5 שנות ותק בהנחיית היחידה החמישית) – ישלחו טופס מרכז + דף הצעה מלא לכל תלמיד בנפרד.
מורים ותיקים (מ- 5 שנים והלאה בהנחיית היחידה החמישית) – ישלחו טופס מרכז בלבד.
על אף האמור לעיל, יצוין כי המדריך המחזי רשאי, על פי שיקול דעתו המקצועי לבקש ממורה זה או אחר טופס הצעה מלא.

אין להתחיל בתהליך כתיבת העבודה לפני קבלת אישור המדריך.

הטפסים נמצאים באתר המפמ"ר בקישור:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Hevra/MeShulchanoShelHamafmar

3.5 בחינות בגרות לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה

החל משנת הלימודים תשע"ח ייבחנו גם הנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה בשאלוני הרפורמה ללמידה משמעותית בתחומי הדעת הבאים: כלכלה, מדע המדינה, פסיכולוגיה, סוציולוגיה.

על מנת להשלים חמש יחידות, נבחן אקסטרני יידרש לגשת ל- 2 שאלונים מתוך ארבעת השאלונים בתחומי הדעת השונים ובשאלון בשיטות מחקר מורחב.

נבחני משנה שנבחנו בחלק מהשאלונים יוכלו להשלים על פי העניין. למשל: נבחנת משנה שחסר לה/ה ציון בהערכה הבית ספרית תוכל/יכול להשלים זאת באמצעות היבחנות בשאלון שיטות מחקר מורחב.

להלן סמלי השאלונים וקישורים לתכניות הנ"ל:

69-281 – פסיכולוגיה [קישור לתכנית הלימודים](#)

65-281 – סוציולוגיה [קישור לתכנית הלימודים](#)

63-281 – כלכלה [קישור לתכנית הלימודים](#)

281-66 - מדעי המדינה [קישור לתכנית הלימודים](#)

שיטות מחקר במדעי החברה

החל משנת הלימודים תשע"ט כלל הנבחנים אקסטרניים ונבחני המשנה ייבחנו בשאלון שיטות מחקר מורחב 049182 (אשר כולל פרקי השלמה לנושאי ה- 30% מ- 4 תחומי הדעת). [קישור לתכנית הלימודים](#)

4. פיתוח מקצועי במדעי החברה לשנה"ל תש"פ

מסמך מפורט ובו פרוט ההשתלמויות המתוכננות לשנה"ל תש"פ יועלה לאתר מיד עם קבלת אישורי המשרד להשתלמויות.

להלן פירוט ההשתלמויות הפיתוח המקצועי המתוכננות לשנה"ל תש"פ:

פסיכולוגיה- 2 השתלמויות אשר תקפנה את כלל נושאי הלימוד החדשים מתוך תכנית הלימודים החדשה בפסיכולוגיה. ההשתלמויות תשלבנה מפגשי פנים אל פנים ומשימות מתוקשבות - כל השתלמות תהיה בהיקף של 30 שעות. מרכזת ההשתלמויות: אתי נוי שמעוני

סוציולוגיה- 5 השתלמויות בנושאי הלימוד החדשים מתוך נושאי הלימוד המתוכננים בתכנית הלימודים החדשה בסוציולוגיה. ההשתלמויות תשלבנה מפגשי פנים אל פנים, מפגשים סינכרוניים ומשימות מתוקשבות. כל השתלמות בהיקף של 30 שעות. שתי השתלמויות תעסוקנה בנושאים תרבות נעורים וצריכה, שתי השתלמויות תתמקדנה בנושא החיים המשפחתיים והשתלמות אחת בנושא גלובליזציה. מרכזות ההשתלמויות: אתי אברמוביץ' ויהודית קלנר

מדע המדינה- השתלמות המשלבת את ספר הלימוד ונושאי לימוד עדכניים מתוך תכנית הלימודים ממשל ופוליטיקה העתידה להיכנס להוראה בשנה"ל תש"פ. מרכזת ההשתלמות: סמר אמארה

בכל ההשתלמויות הנ"ל יושם דגש על פיתוח דגמי הוראה, למידה ומטלות הערכה (מבחנים ומחווניים).

כמו כן מתוכננות מספר השתלמויות במסגרת השתלמות איחוד מול ייחוד המופעלת על ידי אגף א לפיתוח פדגוגי במזכירות הפדגוגית:

שילוב סרטונים בהוראת מדעי החברה - השתלמות מתוקשבת בהיקף של 30 שעות מנחה: קרן אלימלך
פרקטיקות בניהול ידע אקדמי בסביבת mooc למורי כלכלה ולמורי הפסיכולוגיה- לפירוט ראה סעיף 2.1
השתלמות בנושא חשיבה מסדר גבוה ועומ"ר שלב ב. השתלמות בהיקף של 30 שעות מרכזת: יהודית קלנר.

5. אתר המפמ"ר

אתר המפמ"ר הוא האתר אליו מועלות כל הודעות הפיקוח ויש להיכנס אליו לפחות אחת לשבוע.

כתובת האתר: <http://www.education.gov.il/hevra>

סיסמאות כניסה לפורומים ניתן לקבל מהמדריכות המחוזיות.

רשימת המדריכים המלאה נמצאת באתר המפמ"ר ומצ"ב בהמשך לחוזר זה.

6. הגשת בקשות לבדיקת בחינות בגרות בעל פה

החל משנה"ל תשע"ד מופעלת על ידי משרד החינוך, מערכת טפסים אינטרנטית להגשת בקשות לאישור בוחנים בע"פ. המערכת מאפשרת מתן תשובות מהירות וענייניות לבקשות בתי הספר. האחריות על שיבוץ ואישור הבוחנים בע"פ הועברה למנהלי בתי הספר. על מנת שתוכלו להיערך כראוי, אנו מפרטים את התנאים בהם חייב לעמוד מורה המעוניין לשמש בבוחן בחינות בע"פ, כפי שפורסמו בחוזר מנכ"ל סד/3(א) על ידי האגף ללקויי למידה.

1. המורה הבוחן אינו מלמד את התלמיד הנבחן בע"פ את מקצוע הבחינה בשנה"ל הנוכחית (תשע"ט).
 2. המורה הגיש לבחינות בגרות במקצוע הבחינה לפחות 4 פעמים במרוצת 7 השנים האחרונות.
 3. על המורה להיות בעל אישור השתלמות שנתית מהמפמ"ר, לפחות משנה"ל תשע"ה.
- מורים המעוניינים לבחון בע"פ **נדרשים** למלא את פרטיהם במאגר המומחים של משרד החינוך בקישור: <http://experts.education.gov.il>

הערכת בחינות בגרות במועד קיץ תש"פ:

לקראת כל אחד ממועדי גרורות הקיץ אנו מרעננים, מרחיבים ומשדרגים את מאגר המעריכים בכל מקצועות מדעי החברה, כנדרש בחוזר מנכ"ל סה/4 (א). אנו קוראים למורים נוספים להצטרף לשורות המעריכים בכל מקצועות מדעי החברה.

ע"פ חוזר המנכ"ל הנ"ל, רשאים להיכלל במאגר המעריכים מי שעומדים בתנאים הבאים:

- בעלי תעודת הוראה/רישיון הוראה במקצוע בו מבקשים להעריך.
- בעלי תואר אקדמי במקצוע בו מבקשים להעריך.
- לפחות חמש שנות הוראה במקצוע.
- הגשת תלמידים לבחינת בגרות **במקצוע** לפחות ארבע פעמים במהלך חמש השנים האחרונות.
- **השתלמות מקצועית אחת לפחות במהלך השנתיים האחרונות (יש לעדכן את אישורי ההשתלמויות במאגר המומחים של המרב"ד).**
- המלצת מנהל ביה"ס.

מועמד חדש המעוניין להשתלב בהערכת בחינות בכתב נדרש להיכנס לאתר מאגר מומחים <http://experts.education.gov.il>

ולעדכן את פרטיו. יש להקפיד ולהשלים את כל הפרטים והמסמכים הנדרשים. רק לאחר השלמת כל הליך הרישום ניתן יהיה להתחיל לטפל בבקשה.

כניסה ועדכון פרטים במערכת מתאפשר עד ל-31 בדצמבר בלבד. תשובה תתקבל במהלך חודש מרץ. מורה שהגיש בקשה ולא קבל תשובה עד סוף חודש מרץ מתבקש לפנות אל האחראית על בחינות הבגרות, הגב' יהודית קלנר במייל yudithkerner@gmail.com

לא ניתן להירשם בטפסים ידניים. טופס ידני שיוגש - לא יטופל.

מעריכים וותיקים המעריכים בחינות בגרות במדעי החברה, ומעוניינים להמשיך ולהעריך גם בשנה"ל תשע"ט מתבקשים להיכנס למאגר המומחים ולעדכן את בקשתם באמצעות המערכת.

מעריכים וותיקים, שלא העריכו בחינות בגרות בשנה"ל תשע"ט ומעוניינים לחזור למאגר המעריכים מתבקשים בנוסף לעדכון בקשתם במערכת, לשלוח מייל בקשה לחזור למאגר המעריכים הפעילים לאחר אית בחינות הבגרות במדעי החברה, הגב' יהודית קלנר yudithkelner@gmail.com

הפיקוח על הוראת מדעי החברה אינו מתחייב לקבל את כל המועמדים, אלא על פי צרכי המערכת.

רשימת מדריכים במדעי החברה תש"פ

מדריכים ארציים

שם	תפקיד	טלפון קווי	טלפון סולארי	יום הדרכה
דנה פרידמן	מפמ"ר מדעי החברה	03-9619776	050-6289268	
יהודית קלנר	מדריכה ארצית במדעי החברה- בחינות הבגרות, עבודות גמר, סוציולוגיה ופסיכולוגיה והפיתוח המקצועי	03-9521110	050-8447314	א', ד', ה'
זידאן זידאן	סוציולוגיה- במגזר הערבי		052-3393193	א'
לימור שיאון	מדריכה ארצית בכלכלה ופנ"מ		052-4333409	ג'
אתי נוי שמעוני	פסיכולוגיה	086611393	052-3920869	א'
סמר אמארה	מדע המדינה		050-3036446	א'
ענבל אריאלי	מדריכת תקשוב במדעי החברה		054-2226493	א'

מדריכים מחוזיים

שם	מחוז	טלפון קווי	טלפון סולארי	כתובת דואל	יום הדרכה
אתי נוי שמעוני	מדריכה מובילה- מחוז דרום והתיישבותי (דרום) למידה משמעותית	086611393	052-3920869	ettinoy@gmail.com	ב'
נדב שיש	למידה משמעותית- מחוז דרום דרומי		050-3686860	nadavil2011@gmail.com	א'
נועם בן אשר	למידה משמעותית- מחוז דרום צפוני		052-2292555	Noamba26@gmail.com	א
יטבת גז	מדריכה מובילה מחוז תל אביב ולמידה משמעותית		052-8600838	yotvatgez@gmail.com	ה'
עידו גלדי	למידה משמעותית מחוז תל אביב		054-75757592	iddogilday@gmail.com	א'
יהודית קלנר	מדריכה מובילה מחוז מרכז ולמידה משמעותית		050-8447314	yudithkelner@gmail.com	ב'
הדס גבע	למידה משמעותית מחוז מרכז והתיישבותי		050-5878334	Hadasgeva16@gmail.com hadasgeva16@gmail.com	א' ב'
דניאלה רם	למידה		054-2399617		א'

מדינת ישראל, משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף רוח וחברה
 הפיקוח על הוראת מדעי החברה

שם	מחוז	טלפון קווי	טלפון סולארי	כתובת דואל	יום הדרכה
	משמעותית- מחוז מרכז			danielaram1902@gmail.com	
שרה ליאתים	מדריכה מובילה מחוז חיפה ולמידה משמעותית		0524222961	liatims@walla.co.il	א'
חמוטל לוי	למידה משמעותית- מחוז חיפה		0523743221	nirle@netvision.net.il	א'
ענת ח'גימה	מדריכה מובילה מחוז צפון למידה משמעותית		052-8818168	anatapkh@gmail.com	א'
ענבל מעודד	למידה משמעותית מחוז צפון		052-4739007	inbalm@amakimtavor.com	א'
טל גבאי	מדריך מוביל מחוז ירושלים ולמידה משמעותית	02-6508151	054-4972540	udital@gmail.com	א
שירי דרסינובר	למידה משמעותית- מחוז מנח"י		052-6146963	shiri.mai@hotmail.com	א'

נספח 1: התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקות למידה והפרעת קשב

במגמת מדעי החברה

הערכות בדיקה ובקרה לקראת בחינות הבגרות בשנה"ל תש"פ

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב נועדו לפצות על קשיים ממקור נוירולוגי, הגורמים להפרעת למידה שאינה מאפשרת את הבעת הידע הקיים. ההתאמות מאפשרות לתלמידים אלו לעקוף את תחומי הקושי ללא המגבלות הנובעות מהלקות ולתת ביטוי הולם לידיע שרכשו. כאשר ניתן להצביע על **פערים משמעותיים ברמת התפקוד והביצוע** של התלמיד, חשוב שהמורה המלמד את התלמיד יערוך היוועצות בצוות החינוכי בנוגע להתערבות לימודית שתסייע לתלמיד להתקדם באופן עצמאי ככל שניתן. הקניית אסטרטגיות למידה ארגון ותכנון מסייעים במרבית המקרים ללמידה עצמאית. גם כאשר לתלמיד יש לקות למידה, אין משתמע בהכרח, כי הלקות מחייבת שינוי בדרכי היבחנות.

בעת אישור ההתאמות בוועדה הבית ספרית יש לזכור כי קיימת שונות טבעית ביכולות ובהישגים של תלמידים. על פי הספרות המקצועית אחוז התלמידים עם לקות למידה נע בין 5%-15% לכל סוגי הלקויות, כאשר מדובר על לקויות משמעותיות מאוד באופן חריג האחוז עומד על כ- 3%-5%, חלק מתלמידים אלה יסתדרו ללא התאמות וחלקם יזדקקו להתאמות מרמות שונות (1/2/3).

חשוב שכל מורה יראה לנגד עיניו את התפלגות המוגשים לוועדה המחוזית במקצוע אותו הוא מלמד. בכל מקרה יש לתת את הדעת לגופו של תלמיד ועניין בכל דיון.

אם **הידע אכן קיים**, זוהו נקודות החוזק, התלמיד עבר **התערבות** על פי משוב ובקרה, **נשלל מקור אחר** המעכב את הבעת הידע, אך התלמיד עדיין אינו מצליח להביע את ידיעותיו ויש הסכמה ברורה של רוב המורים, ניתן לבדוק נחיצות ויעילות ההתאמות בתנאי היבחנות באמצעות מבחנים משווים. **בתהליך ההוראה-למידה, חשוב לוודא עד כמה מבחן ללא התאמות מאפשר, או אינו מאשר, את הבעת הידע.** המורה יכתוב את חוות דעתו העולה מבדיקת המבחנים, יש **לגבות ולתעד** בדוגמאות מעבודות וממבחנים של התלמיד.

התארגנות מיטבית כחלק אינטגרלי מהתהליך החינוכי בטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב, ושיתוף פעולה בין בעלי התפקידים השונים בבית הספר הכרחיים לקבלת החלטה מקצועית.

אישור ההתאמות ע"י הוועדה, תקף עד תום לימודיו של התלמיד בתיכון ועד גיל 25. להלן ההתאמות בדרכי היבחנות הקיימות בתחום הדעת, מגמת מדעי החברה.

התאמות בסמכות הוועדה הבית ספרית (מתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה): הארכת זמן, הגדלת שאלון, התעלמות משגיאות כתיב.

התאמות בסמכות הוועדה המחוזית (המתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה, דרך ההצגה, במתן תגובה ובתוכן): שעתוק הבחינה, הקראה על ידי בוחן ניטרלי, הכתבה לבוחן ניטרלי, בחינה בע"פ, מבחן מותאם.

מדינת ישראל, משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף רוח וחברה
 הפיקוח על הוראת מדעי החברה

להלן אופן המענה על המבחן מותאם במדעי החברה:

	<u>מבחן חובה</u>	<u>ניקוד</u>	<u>מבחן מותאם</u>	<u>ניקוד</u>
מתודולוגיה				
שאלון 049182 חלק א	בחירה של 2 מתוך 4	18 נקודות לשאלה סה"כ 36 נקודות	בחירה של 4 סעיפים מתוך 8	9 נקודות לכל סעיף סה"כ 36 נקודות
שאלון 049182 חלק ב	בחירה של 2 מתוך 4	10 נקודות לשאלה סה"כ 20 נקודות	בחירה של 2 מתוך 4	10 נקודות לשאלה סה"כ 20 נקודות
שאלון 049182 חלק ג	בחירה של 4 מתוך 8	11 נקודות לשאלה סה"כ 44 נקודות	בחירה של 2 מתוך 8	22 נקודות לשאלה סה"כ 44 נקודות
כלכלה				
	<u>מבחן חובה</u>	<u>ניקוד</u>	<u>מבחן מותאם</u>	<u>ניקוד</u>
שאלון 063-281 חלק א	בחירה של 2 מתוך 4	27 נקודות לשאלה סה"כ 54 נקודות	בחירה של 1 מתוך 4	סה"כ 38 נקודות
שאלון 063-281 חלק ב	בחירה של 1 מתוך 2	24 סה"כ נקודות	בחירה של 1 מתוך 2	סה"כ 30 נקודות
שאלון 063-281 חלק ג	בחירה של 2 מתוך 4	11 נקודות לשאלה סה"כ 22 נקודות	בחירה של 2 מתוך 4	כל שאלה 16 נקודות סה"כ 32 נקודות
מדעי המדינה				
	<u>מבחן חובה</u>	<u>ניקוד</u>	<u>מבחן מותאם</u>	<u>ניקוד</u>
שאלון 066-281 חלק א	בחירה של 2 מתוך 4	25 נקודות לשאלה סה"כ 50 נקודות	בחירה של 1 מתוך 4	סה"כ 30 נקודות
שאלון 066-281 חלק ב	בחירה של 5 מתוך 10	10 נקודות לשאלה סה"כ 50 נקודות	בחירה של 5 מתוך 10	כל שאלה 14 נקודות סה"כ 70 נקודות
סוציולוגיה				
	<u>מבחן חובה</u>	<u>ניקוד</u>	<u>מבחן מותאם</u>	<u>ניקוד</u>
פרק א שאלון	בחירה של 1 מתוך 2	סה"כ 12 נקודות	בחירה של 1 מתוך 2	סה"כ 10 נקודות

מדינת ישראל, משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף רוח וחברה
 הפיקוח על הוראת מדעי החברה

065-281				
פרק ב שאלון 065-281	בחירה של 2 מתוך 4	22 נקודות לשאלה סה"כ 44 נקודות	בחירה של 3 מתוך 4 בכל שאלה יענה התלמיד על סעיף אחד	15 נקודות לסעיף סה"כ 45
פרק ג שאלון 065-281	בחירה של 2 מתוך 4	22 נקודות לשאלה סה"כ 44 נקודות	בחירה של 3 מתוך 4 רק סעיף אחד מכל שאלה	15 נקודות לכל סעיף סה"כ 45 נקודות
פסיכולוגיה				
	מבחן חובה	ניקוד	מבחן מותאם	ניקוד
שאלון 069-281 חלק א	בחירה של 2 מתוך 4	25 נקודות לשאלה סה"כ 50 נקודות	בחירה של 1 מתוך 4	סה"כ 32 נקודות
שאלון 069-281 חלק ב	בחירה של 5 מתוך 10	10 נקודות לשאלה סה"כ 50 נקודות	בחירה של 4 מתוך 10	17 נקודות לשאלה סה"כ 68

2. יצירת קשר

לכל שאלה בנוגע לאיתור, התערבות וטיפול בתלמידים עם לקויות למידה והפרעת קשב או התאמות בדרכי הוראה והיבחנות, ניתן לפנות למדריכות המרכזות המחוזיות בתחום לקויות למידה פרטים בקישור: [מדריכים אגף לקויות למידה](#)